Број 17 | У Новом Саду, у суботу 24. јануара 1904. | Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

»Мађарони.«

Одмах после мајског сабора, киптиле су у „Новом Србобрану“ и „Бранику“ лажне обеде против радикала, да су они владина, мађарска странка, да уживају безусловну благонаклоност мађарске владе, да су поднели краљу мађарску адресу, да су издали права српског народа Мађарима, једном речи да су — „Мађарони“.

Сав се поштен и паметан свет чудио таким обедама и таким клеветама. Та нико данас није слеп код очију! И сав поштен свет и види и признаје, да су радикали одлучни и истрајни борци и браниоци Српства. Многи се је у недоумици питао: шта управо треба све то да значи? Зашто се и рашта се то толико пута и с таким јаким нагласком, народу повторава?

Но свако зашто? има своје зато! Па тако је и овде! Циљ таком непоштеном тврђењу, није толико намењена Српству у Угарској, колико Србима у — Троједници. У читавој Троједници, српски је народ ужасно киван на силеџијски систем Хедерваријев, који и данас тамо влада. Но управо страховито је тај систем омражен у Српству Славоније, Баније и Лике. Тај мрски систем, приписује се у тим крајевима, упливу Мађара и зове се „Мађаронством“.

Мрзити тај „мађаронски“ систем, значи мрзити и све оне, који тај „мађаронски“ систем бране и подржавају; шта више мрзити и оне, који с тиме ма само и симпатишу. Све „Мађароне“ народ српски у тим крајевима ужасно мрзи.

Разумете ли сада, зашто се народу српском непрестано довикује, у свакој могућој форми и сваком приликом — да су радикали „Мађарони“?!

Савез самосталаца са либералима, оживио је нешто либерале, али је осакатио самосталце и они су у Славонији и Банији ужасно губили ослонца. Тај крај Српства нагло је отпадао од странке самосталне и прелазио листом странци радикалној. Која корист странци самосталној отуда, што је помагала алмажанство у Угарској и својатала га за себе, кад је у срцу Троједнице нагло опадала?

Држао се тада ратни савет у Новоме Саду. И нови савезници — „Браниковци“ и „Ново Србобранци“ — доконаше, да ки дишу на странку радикалну — обедом „мађаронства“.

Рачунало се по своој латинској изреци: calumniare audacter, semper aliquid haeret. (Клеветај само куражно, нешто ће се ипак поверовати и прилепити!). Рачунало се дакле на то, да ће народ тих крајева отпасти од странке радикалне, као блато с точкова, чим народ српски посумња, да су радикали можда ипак „Мађарони“.

Стога од тада стална рубрика, у оба органа — у „Н. Србобрану“ и „Бранику“ — о „мађаронству“ радикалне странке Свесно, злонамерно, нитковски сипају савезници на радикале лажну обеду о мађаронству — те вајне „народне странке“ само зато, да би спасли за себе, те српске крајеве, а истисли оданде странку радикалну.

Но залудан вам посао господо обермађарска! Није народ српски сисао весло, нит је кучкин син, да верује на реч сваком пашчету!

Народ је српски видео, па видиће то и у будуће, да радикална странка одлучно, јуначки и истрајно брани права Србинова, ма нападали то мађарски или хрватски шовени. Радикална странка не узмиче испред насиља министарског, нити зазире од најжешће одбране Српства, не водећи рачуна о томе: шта је погодно странку радикалну, него у првој линији о томе, шта изискује интерес целог нашег српског народа?

За рад странке радикалне одлучан је тај разлог, а за вас беднике — антирадикалског различија — вазда и свугде одлучује само то питање: шта је погодно за вашу странку?

Та може ли бити подлијег поступка, него што је писање „Браника“ у ствари закладе Саве Текелије? Тако, као „Браник“ могу да пишу само српски Херострати, српске издајице! Задени за клобук — „Нови Србобране“ — то брчно своје другарско перо — „поштеног и солидног“ савезника — „Браника“.

Шта ће на то ново насиље урадити тај — вами толико омражени и по вами опањкани — саборски (радикални) одбор, то ће свет ускоро видети. А шта би ви кадри били урадити и до које би се дубине подлости и нискости ви могли спустити, то сваком сведочи ваше инфамно писање!!

Утешите се ви, савезници Георгијеви! „Застава“ ће ускоро проговорити о томе, како мисли радикална странка о основима, на које би требало ставити одношаје Срба са Мађарима и Хрватима? И тада нас изволите критиковати најоштрије али — ако је код вас то још могуће — истинито и објективно. (?)

Владин комесар, патријарх Георгије Бранковић, тај стари опробани силеџија и вођа свију наших мађарона, тај обермађарон, тај вам је данас свима заједнички духовни вођа. И ви још имате образа, да коме добацујете — „Мађаронство“?!

Ненад.

Двоструко устарабарство у архидијецезалној конзисторији.

Патријарх Георгије не може да живи без „пробе“. Он проба да што предигне од народно-црквеног иметка па ако му то упали — добро, ако не, он се онда задовољи да устарабарској конзисторији натури нове устарабаре. Ево у чему је ствар. У конзисторијалној архидијецезалној устарабарској седници од 9. (22.) децембра 1903. (види 23. број „Српског Сиона“) прочитана је оставка др. Лисавца и др. Николајевића на чланству изабраном по незаконитој епархијској скупштини. Ма да епархијско уређење од 1871. год. не познаје супституте (заменике) и ма да уредба не даје ни једном епархијском одсеку, па ни укупним седницама појединих одсека, право на бирање одсечних чланова, ипак је патријарх Георгије у споменутој седници пробао, да на место оне двојице протури другу двојицу. И успео је. Противно наређењу члана XXII. епархијске уредбе, изабрала је већ и онако устарабарска конзисторија на место дра М. Лисавца и дра М. Николајевића Васу Вујића и Ђорђа Петровића. И тако су устарабари изабрали нове устарабаре!

Административни одбор је одбио избор нових чланова, па је одредио, да на ме-

ПОДЛИСТАК.

ПИСМО ЈЕДНОГ МАЛОГ ШЕГРТА СВОМЕ ДРУГУ.

Писмо прво.

Драги Митре!

Обећао сам ти писати чим стигнем на мјесто и ево ти пишем. Ево прође више од два мјесеца као два дана, од како сам овдје. Ја сам у великој радњи; има гвожђа, брашна, шећера, бонбона, смокава, лимона и пуно којешта, што се једе и пије. Да знаш само колко сам појео бонбона и онако у комадићима шећера, па смокава, па које-шта друго. Да си само још и ти овдје.

Одмах оних првих дана, газда ми показа све по реду магазине, шта имам радити, послије, кад ми је све показао, онда ми рече: ето бонбона, шећера, смокава, једи колико хоћеш, не бој се никога, па је онда отишао, а ја се збунио, па не знам шта би прије. Мало једем од оног, мало од оног, па доста, а како би могао јести кад нијесам гладан; данас на дан по четири пута једемо и то све фина и добра јела, али ја по њекад опет изедем доста смокава и љешника између тога. Остали момци не једу, ја не видим да једу. Има са-мном још два шегрта, што су прије мене дошла; они не могу да једу, само још по мало пију од оне слатке ракије, пијем и ја, да знаш како мирише. Један се шегрт, Јоцо, њеки дан опио, па заспао у једном магазину и ту га је затекао најстарији калфа, што је одма за газдом и ког се други момци боје као и газде. Ух, али смо се сви били препали, таке срамоте не би трпио пошто сам жив. Газда није био код куће. Калфа га изведе пред све нас момке, па га показује и смије се; ја да у земљу упаднем од стида, као да сам ја сам то. Сви смо молили калфу да не казује господару, више се неће то догодити, јер ћемо сви пазити од сада. Господар му, знам, не би ништа, јер је врло добар, али ту срамоту, која би пала на све нас, ко би само поднио? Има нас момака доста код господара, четири калфе, три шегрта и један књиговођа. Мени је сад од свију најтеже. Морам свима да чистим одјећу и обућу. Али да знаш шта је њеки дан било. Ја сам чистио и шегртима ципеле, јер сам мислио, да се тако мора. Баш смо били рано устали. Јоцо и Милош обули своје ципеле па подигли ноге на клупу да им очистим, а господар уједном као из праћке тумбарац у нашу собу.

— А! Зар сте вас двоје постали већ њека господа, срам вас било! — рече он љутито, а они осташе као укопани црвенећи и блиједећи. Нареди им послије, кад их је добро изружио, да морају и они све подједнако са мном чистити ципеле и одјећу калфама и њима, господарима. Знаш како ми је олакшало. Господар је врло праведан. Ја сам морао од прије све сам, па да не знам како рано устанем, не могу да стигнем, па ме онда сви руже, а њих двоје се излијежу док не сване као и калфе. Сад је све другачије; иде као сат, свуд се на вријеме стиже, па није нико крив.

И госпоја ми је добра, добра као мати. Да ми чини ми се, каже, скочи у воду, ја бих скочио, ето така је. Ми изјутра кад устанемо, сваки свој кревет лијепо спреми и намјести. Ми шегрти поредом чистимо наше собе, али госпоја увјек прегледа је ли у реду па ако је хитан какви посао па не можемо стићи онда она нареди куварици да поправи или она сама то учини. Она ради све као и куварица не стиди се онако ко неке друге госпоје Писао би ти још али је већ доцкан, има десет сати па морам ићи спавати јер се мора рано устајати.

Прими поздрав по небројено пута и поздрави Јанка и Перишу, шта они раде? 'Оће л' и они скоро куда у свијет? Кажи им нека иду из те сиротиње.

Твој Дане.

Писмо друго.

Драги Митре!

Или ми нијеси ни одговорио на моје писмо или се неће изгубило на пошти ако си писао. Ја би може бит дошао тамо о Божићу да није

сто Јована Татића и Ђорђа Јовановића, који су поднели оставку на чланству у седнице долазе чланови административног одбора Лаза Обреновић и др. Петар Станковић. Да сам састав административног одбора није устарабарски, био би овај поступак сасма коректан јер је он не узурпирајући себи право на бирање нових чланова, одредио заменике из круга постојећих чланова.

Незаконита конзисторија учинила је са избором Вујића и Петровића још једну незаконитост више, јер она по уредби није овлаштена на избор заменика.

Да се спрече ове незаконитости, добро би било, да саборски одбор, као највиша контролна власт, изиште и прегледа пословнике конзисторија, административних и школских одбора, јер је он дужан контролирати те пословнике автономних органа и утврдити, да ли исти стоје у складу са автономним уредбама у оквиру којих се рад тих органа креће. Најзад би саборски одбор требао да изда проведбену наредбу на привремено епархијско уређење, јер такова наредба није никад издата, а била би потребна, да спречи онаке неисправности и незаконитости.

С.

Немци у Хрватској и Славонији.

Почетком седамдесетих година био је у Хрватској и Славонији још прилично идиличан живот између Срба и Хрвата. У бившој Војничкој Крајини заједнички, као Словени потиснути од Немаца, у бившем т. зв. провинцијалу потиснути од мађарског уплива, тражише једни у другима ослонца и налазише братске помоћи. Илирски дух — у колико је био искрен — није сметао заједничком животу, српско име се поштовало, заставе није нико дирао, ћирилицу нико није гонио, још је био у снази закон, који је у шесетим годинама предложио у земаљском сабору хрватски родољуб гроф Јанко Драшковић. И он је сам писао свој дневник ћирилицом, јер му то бијаше најзгодније а Хрвати не имадоше до Даничића свог јединственог писма: у Далмацији писаху талијанским, у Хрватској и Славонији немачким, па и мађарским правописом. Тек „бан-пучанин“ (Мажуранић) почиње да гони ћирилицу, и ако још и данас на општинским кућама и неким државним званима (н. пр. у претежном католичком Вуковару на општини, суду и т. д.) поред натписа латиницом има натпис и ћирилицом. Значи, да је од старина било и да ником није сметало...

Наступила је нова ера. Покрет народносни, магаломанске теорије о неком „политичком народу“ створише у Хрватској и Славонији нове идеје, расцепише народ у два табора, и све оно што је било православно, створило је хрватску групу.

Заман се боришe Шокци, Немци, Мађари, Чеси итд. против тога. Деца су им научила језик у школама, звали га и зову хрватским, али су код својих кућа још увек говорили и говоре својим матерњим језиком. И Хрвати почеше бројно напредовати. Оно, што је подолазило као немачки јаничар у службу „дранг“ у (продирању), похрватило се преко ноћ; католичко свештенство, које се издавало чак и Србима (Живко Одић, Милер, Округић, Турмајер и т. д.), постаде Хрватима и та победа без крви, не даде им спавати. Али — то беше сувише и за мало шири и много здравији желудац...

Српство се борило на Балкану, крвавила се јуначка Србија, дична Црна Гора поносна Босна и кршна Херцеговина св. Саве, то драго камење круне Душанове, — Хрвати остадоше у страни, а „бан пучанин“ пречио је сваку помоћ, па чак и моралну; погађао је чак и мисли, па ко му се свидио, тог је пропустио, ко не, допао је тавнице. Он је почео а Куен Хедервари довршио је и извео теорију о народу **првог** и **другог** реда, и онда није чудо, што се све оно, што дође из бела света трбувом за крувом, преко ноћ похрвати!

Идеја Словенства такођер је запљуснула мало, али не она права, него она, којом су неки усрећитељи хтели да усреће Чехе. Католичко свештенство, војници онога Рима, који не дозвољава словенску литургију, ставила се, са Штросмајером на чело, томе покрету — вуци у јагњетој кожи!

Наишла је и окупација Босне и Херцеговине и поред осталих дарова што их донесе ново доба — доби Босна Штадлера, Јакића и др. Мусићу није више било места тамо, фра-Грга Мартић се похрватио!

И тако је то напредовало. Просуше се рушпе по калдрми, на рушпе се накупила војска... И руда удари у брег: борило се па се уморило. И у самој Хрватској и Славонији не иде више онако глатко, као што се мислило да ће бити.

Проглашени су свецима Ћирило Методије, Рим је дозволио неке функције (на пр **опело**) на хрватском језику и тим се мислило бог зна шта постићи!

Сад стиже глас и узбуни цео Загреб: румски Немци покренуше новине и демонстративно одоше у парохијску зграду да кажу и докажу попу како нису Хрвати, него, — Немци! Па ко су ти Немци?

То су потомци насељеника из Елсаса, које населише у своје доба на спахилук тамошњој покатоличеној и одређеној српској фамилији грофова Пејачевића, да им има ко радити земљу. Тако постадоше и оне насеобине по Инђији, Митровици, Винковцима, Осеку и т. д. Из таке је насеобине родом и Штросмајер. И сви ти зову српски језик хрватским. Они, који од њих прођу кроз школу, зову се Хрватима — али овда онда избије и покаже се у њима теутонски дух.

По Хрватској и Славонији има доста немачких листова, много више него српских: српски се листови гоне; Срби се трговци бојкотирају и јавно пљачкају, а ето сад, оно, што се рачунало у Хрвате — одједаред ишчезе!

Ако су дошли до уверења да су чланови великог народа сасвим је појмљиво — али сад се пита: ко отхрани у недрима гују? Кога ли ће стаманити она секира, што је Старчевић сакова и намену Србима?!

Пре неке године умр'о је у Руми (случајно) поджупан сремске жупаније Брњић, опојало га је католичко свештенство — немачки, јер тако је одредба. Срба свештеника било је до двадесет, и они отпојаше — „Свјати Боже!“ и „Со свјатими!“ „Хрватска“ интелигенција је бледила и црвенила од срамоте: Финансијално зависни са стране, економски слаби, културно од свију народа у земљи најгоре стоје, у **својој** цркви туђи и они се дигли да буду — народ првога реда!!!

И та иста Рума је некако после тога кренула да освоји општину. Власти су своје учиниле — јер је то требало да буде прелазно стање, да се збрише у општини ћирилица! Сад ево још овај покушај са немачким листом, који треба да разбуди и Немце у Инђији и Митровици. У Осеку има листова за ону околину, у Земуну излазе за Земун, Нову и Стару Пазову и т. д.

Кад се погледа како су ти Немци насељени дуж жељезнице, односно, како је жељезница провучена, виде се задње мисли: Као год што Фанар за турско доба хтеде да преко својих владика и нешто трговаца да представи Балкан целом свету као **грчки**, тако ето хоће и — „дранг“, са немачким живљем у Хрватској и Славонији да да немачки облик!

У Босну унесоше немачки језик, расељавају народ; у Хрватску и Славонију населише много више Немаца него што се одселе у Америку. Статистика показује друге бројеве, а загребачки Црвени, Црни и — зелени Хрвати, мисле како ће бити једна велика, хрватска држава, од Балкана до Триглава!

И онај босански усрећитељ (понемчени Словак) Длустуш, у Руми је почео своју каријеру. По његовом раду у Босни види се, зашто је и са каквом спремом био послан и у Руму.

То виде сви, али ипак има окатих људи, који не виде.

Сремац.

била овака јака зима, па ме господар није хтио пустити. Божић смо лијепо провели баш онако право по српски, особито на бадњи дан у очи Божића, све је било: и слама и љешници и ораси као и тамо. Само, само, кад погледам у том весељу на господара и госпоју видим да нису моји родитељи, са којима сам се онако од срца мирбожио, све сам голи туђин. У срцу ми је било нешто тешко да заплачем, али шта ћу, морам се обикавати кад је тако, јер друга није. Добио сам за Божић и ново одијело и ципеле. Свега је, кажем, доста, али оно што је најдраже, и најпрече нема код тебе, а то су моји мили родитељи. Прије неколико дана прошао је овуда твој брат од стрица, Стева и навратио се да ме види, каже да сам већи и да сам удебљао, може бити, јер сам тежи четири киле, и ако радим десет пута више него код куће што сам радио.

Ово седам мјесеци прошло ми је некако брзо ко седам дана. Неки дан је господар истјерао једног помоћника, јер је врло јако истуко Јоцу шегрта а ни зашто. Тај је калфа служио код неког Чивута прије. Баш већином они који служе код Чивута ништа не вриједе, сви су покварени. Господар каже да више не би хтио узети оног момка који је код Чивута служио, никако. Јер Чивут га ничем добром не учи, нека он њему ради док је код њега у послу ко коњ а за остало му није стало хоћел он онако бити добар и штедљив. Чивутски момци не могу никада ништа заштедити већ што заслуже то и потроше, картају се, пију а господар им небрани. То код наших нема. Ето наш се господар брине о нама као да смо му синови. Нема недјеље а да нас не сакупи свију па нам што год не приповједа и не савјетује, чита нам из новина којешта занимљиво и даје и нама по неке листове да читамо у којима је што год вриједно. Овде сам видио неке помоћнике код неки Чивута ђе и краду и потајно продају. Господар нам је и о томе говорио и разлагао нам како тим начином неупропашћује се само господар већ и момци који више никад не вриједе ни себи ни другоме.

За сада доста до други пут. Прими поздрав и поздрави све. Твој

Дане.

Писмо треће.

Драги Митре!

Примио сам твоје писмо и разумио. Драги брате! Ти не знаш како је мени, кад помислим на своју кућу и свој крај, сваки би час плакао од јада. Прије сам ти писао већ, да ми је овдје добро, али ја бих опет драге воље ово добро дао за то тамо зло.

Неки дан виђах на пијаци козе, па ме тако мијну жеља, као да сам видио своју родбину. Знаш једна налик на нашу бару, иста она и оне ките под вратом, па је ја грлим и љубим, а онај сељак, што их је дођерао да прода, пита мене чији сам и од куд сам, а ја нећу да му кажем. Ех Боже мој! Знаш кад чујем клепку растужих се. Кирџије дођу одозго из Лике с коњима па некад остану у граду до поноћи, па ја слушам клепке на њиховим коњима на пијаци, не могу да заспим, тако често преспам и не пробудим се рано. Има и у нашем дућану клепака, па кад-год што радим или очишћам не смијем да дирнем у њих, јер чим звекну, растужим се и постанем жалостан.

Како си ти сретан, не иди брате никуда од своје куће. Ја бих дао царски кревет за оно, кад бацим под нашим орахом бреме ужњевене бујади па прострем само плату преко њих и извалим се и покријем с гуњем или поњавом, па гледам кроз орахово грање горе у звијезде. Бујад мириши, звијезде трепте, а тице пјевају... А овде? — као у Лепоглави на робији; до душе, јест све лијепо, уредно и чисто, али свега оног нема.

Како се обрадовах кад ми господар неки дан рече, да ћу о Ускрсу ићи кући на осам дана. Једва чекам велику суботу. Знам да ћеш и ти изаћи предаме на колима; изаћи не шали се. Писао бих ти још али се морам спремати у опетовницу у школу. Да, да ти и то кажем. Сви шегрти и мајсторски и трговачки морају ићи у опетовницу. Ја сам од свију по

Наше народно преставништво и српско нар. позориште.

Нови Сад, 23. јануара.

Јуче је била врло значајна и врло бурна седница нашег варошког преставништа. Духови су били већ у почетку јако узрујани, јер су већ од два три дана кружиле многе вести по вароши. А знате ли због чега је све то било? Због тога, што се једном већ морало да реши и о молби управе за српско народно позориште.

У „Застави“ је већ било о томе, да је речена управа већ скоро пре две године дана, упутила молбу на наше варошко преставништво, да се и српском народном позоришту даде годишња потпора, као што се даје мађарским друштвима. Изгледало је да ту молбу треба да поједе помрчина. Но кад се почело од стране Срба отворено тражити, да се та ствар изнесе већ једном пред преставништво, кад је у том погледу пријављена била и интерпелација, једва једном дође јуче та ствар на дневни ред.

Владина, либерална странка, радила је живо да ствар пропадне, у томе је ревносно потпомагао преставник Кошутове странке овде, др. Немеш. Он и председник владине либералне странке Слави и за време саме седнице ишли су до појединих чланова и наговарали их, да никако не гласају за то да се српском народном позоришту даде помоћ. Купили су живо потписе чак и за поименично гласање, а то је требало зар да послужи као доказ, оним ранијим вестима, да хоће да изнесу и жигошу све оне несрпске грађане преставнике, који буду гласали, да се даде помоћ срп. нар. позоришту јер, како само рече један њихов преставник: срп. нар. позориште гаји српску народну идеју, а српска народна идеја противи се мађарској народној идеји. А то треба да значи другим речима: тешко сваком несрбину, који гласа за српску народну идеју, јер се тиме показује као непријатељ мађарске државне идеје, дакле жигосан ће бити као издајица

По сваку цену хтели су од тог питања да направе велико политичко питање. А за што, разлог је јасан. Знали су да у преставништву постоји т. з. грађанска странка, која је искључила политику из варашког преставништва, осетили су њену снажну десницу, јер је она скршила њихову свемоћ, и разбила оно срамно оружје њихово „само против Срба“, јер они „гравитирају преко,“ они су опасан, неродољубив елеменат. И за то је од невине молбе за помоћ српском народном позоришту направљено велико политичко питање. Да је пак тако најбоље сведоче и сами разлози, које је навео стари, данас већ сахрањени позоришни одбор, преставништва, предлажући, да се та молба одбије.

Јасно се видело да су тражени разлози из неба и земље, са Марса и Јупитра. Наводи се ту, како српско народно позориште управо није новосадско позориште, већ целог српског народа. Има даље, како се из његових закључних рачуна види, да оно врло добро стоји, и на послетку што је најглавније, како се то противи и уставу и закону помагати туђе које се коси са мађарском државном идејом.

Кад су Срби преставници чули ове разлоге они су се управо згражали. Кузман Миловановић и др. Илија Вучетић држали су врло лепе језгровите говоре доказујући сву ништавост и несмисао тих разлога. Први је изнео, како је српско народно позориште много више новосадско, но мађарска позоришта, која долазе овамо, јер му је овде управа, седиште. Изнео је како непознаје мађарску, енглеску, руску и т. д. културу већ човечанску. Срби плаћају половину терета целе вароши. Српско народно позориште не тера политику, оно приказује и добре мађарске и стране комаде и т. д. Др Вучетић је доказао, како се баш ти наводи позоришног одбора косе, управо изигравају позитивни закон. 44. одељак закона 1868. јасно вели, да се имају помагати све културне установе свију држављана без разлике вере и народности. Жали што се хоће оваким поступком да помути слога, која влада у преставништву и т. д. Говорио је још и др. Ћирић, а за тим је устао председник либералне владине странке Слави, и немогући да побије стварност свију ових навода, покушао је опет да убаци политику и навео је како је баш др Ћирић убацио политику, но овај је са неколико речи побио и тај лажан навод. На послетку је узео реч и др. Немеш и почео да доказује како је то политичко питање, како се тим иде против мађарске културе. Тад је настала ужасна галама, Срби су викали: Срам вас било, недамо вам да говорите. А грађани несрби викали су му: Нећемо овде политику! Ударајте јуначки против клопијске наредбе! Устаните против Питрајха, ако сте момак! Не подваљујте овде, нећете вашом смицалицом и убацивањем политике ништа успети. Жупан је више пута утишавао; но Немеш је морао престати са својим говором. Приступило се за тим гласању и владина странка удружена са оно 2—3 Немешева Кошутовца, пропала је. Већ унапред утаначена свота у грађанској странци дата је српском народном позоришту а то је годишње (т. ј. кад год у којој години игра) 2000 круна. Жалосно је а уједно је и поука по нас Србе, да су многи овдашњи несрби трговци, код којих Срби јако пазаре, ишли толико далеко, да су гласали, да се српском народном позоришту неда помоћ. Та зар би Крону, Дицгену, Офнеру и другим сметала грађанска слога и споразум?!

Све смицалице нису помогле. Грађанска странка није разбијена, она је јасно посведочила и овом приликом, да се чврсто држи својег здравог становишта, а то ће без сумње и надаље бити од користи по нашу варош и у материјаном и друштвеном погледу. Кад је седница завршена и кад су излазили чланови владине странке покуњени, пред магистратом су се чули узвици: живела слога, живела грађанска странка. Приметити још морам да већина чиновника у сенату, није у овом питању заузимала никакво становиште. Шта се све покушава, да се опет успостави старо стање и лозинка: само против Срба, о том ћу првом приликом проговорити више.

β.

Политички преглед.

Угарска делегација. У четвртак и петак радили су делегациони одбори за спољне и поморске ствари. У програму министра спољних послова задржали су чланови себи право, да о њему говоре у пуној седници. Голуховски се позабавио Мађедонијом и Старом Србијом. Замерио је, што се реформе врло споро спровађају, но томе налази узрока у предању турске владе. Нарочиту важност полаже на међународну жандармерију. Ако на пролеће и букну нови крвави усганци, мисли, да они неће спречити спровађање рефорама. Између Аустро-Угарске с једне стране а Русије с друге стране, нису предвиђене мере за сваку случајност. Но то лежи у природи саме ствари и он може уверити, да ће ове силе потпуно споразумно радити у сваком случају.

Аустријска делегација. У последњој седници аустријске делегације говорио је Крамарж, да Аустро-Угарска не сме продужити своју досадању освајачку политику на Балкану, јер таква политика рађа само озбиљне опасности и ни на који начин, није од користи по монархију, жели да се одржи status quo (све по старом), да се стање хришћанског становништва побољша а нарочито помиње, да не треба помагати данашњу бугарску политику. Изриче своју наду, да данашњу управу у Босни и Херцеговини није толико заразио бечки дух, те да она обрати сву своју пажњу, да се стање тамо поправи, те створе прилике, које ће бити од користи и тамошњем становништву и монархији.

Заплети у источној Европи. Угарска опозициона штампа пише, како ће на пролеће опет букнути крвав устанак у Мађедонији и Старој Србији. Порта отеже са реформама а мађедонски одбори спремају динамитске бомбе, да их на пролеће опет баце пред ноге европских поверника али галибардијев син подстиче за балкански савез, стаје уз револуцију против Аустрије. Питање је, хоће ли сад и Србија моћи и хтети остати мирна. И настаје питање, да-ли Аустро-Угарска може у тим часима остати скрштених руку. „Мађар Орсаг“ завршује овако: „Ми не тражимо Солун, нећемо да освајамо нове земље за Немце. На Балкану нека слободно народи оснују слободне државе и ове нека ни од кога не зависе.“ Још примећује, како угарски сабор не би требао бар да сада да рекруте те не би мађарски синови проливали своју крв на Балкану“.

Рат на прагу. За последња два-три дана прилике су се на далеком истоку јако променуле и све вести, које стижу, сведоче, да је крвави судар између Русије и Јапана још само питање од два-три дана, а можда и од два три часа. Одговор Русије није још стигао у Токио, али је већ на путу. За њега веле руски листови, да Русија чини многе уступке, али не попушта у ономе, у чему не може да попусти и одбија претеране и неоправдане захтеве Јапана. Да је пак тако, то најбоље доказује нагло оружање Русије. Руски листови заршују са речима: Спремни смо да дочекамо ратоборног суседа! Но још су од већег замашаја речи цара, изговорене на последњем дворском балу: Много смо попустили, али свачем има границе. По најновијим вестима, које стижу из Петрограда, цар је оставио Алексејеву, манџурском намеснику, да по својој увиђавности објави рат Јапану, а при томе надоделао: Свему има границе — овако даље не може ићи! — Руска флота испловила је из Порт-Артура, руска војска у Манџурији и Поамурју размештена је, а сибирска жељезница не ради друго, него само вуче војску и бојни материјал. Војни министар Куропаткин отпутовао је на бојно поприште, да предузме врховно заповедништво над руском убојном флотом. И јапанска убојна флота испловила је из Нагасакија и сваког тренутка може се сударити са руском флотом. Јапанска сувоземна војска је такође за борбу спремна и размештена а врховно заповедништво над њом предузео је јапански војсковођа Ото, који се толико прославио у рату са Кином. То су ето најновије вести са далеког истока и судећи по њима сваког часа може загрмете тамо страшна рика убојних топова и пролити крв до колена. Но што је нај

знању трећи ђак. Шта мислиш а тамо сам био први, мислио сам и овдје бити први, али има двојица, који од мене знају боље у рачуну, па ме то секира.

Поздрави све и прими поздрав од твог

Дане.

Писмо четврто.

Драги Митре!

Ти ми пишеш да се радујеш моме доласку, али бадава ти је, од мог доласка нема ништа; преокренуло се.

Господар је негуд отпутовао па незнамо 'оћел о Ускрсу икако и доћи, јер има много посла на путу. Одредише да овог Ускрса иде онај старији шегрт Милош кући а ја и Јоца ћемо послије. Да је господар код куће можда би га некако намолио да и ја идем али овако морам ћутати. Јоца је изгубио вољу за трговину а баш и ја немам толико воље као прије. На занату је много боље. Он ће да пређе, каже, код оцачара а и ја би послије прешао код једног брице. Рекао, је да ће ме за двије године ослободити. Он је тако каже прије неколико година ослободио тако једног за двије године па сад је као калфа у Америци има пет форинти на дан! Ђе је то, ни наш књиговођа толико нема, а одкуд ћу ја истом још послије четири године имати. Сви кажу: занат је бољи од трговине. И Јоцо је већ писао своме оцу а ја ћу мојима писати. Па да знаш сад ми није ни добро ко прије што је било.

Сви су се узузели на нас па и госпођа. Није она, приговара и љута је на нас зађда је штогод чула.

Да је господар код куће од њега се неби могло ништа сакрити. Ама колико пута смо нас двојица сами били и којешта тајно говорили мислећи да никога нема, а оно се господар само гдегод у близини накашље то је једно дивно чудо свима. Ма кад какву кутију отварамо нијесмо сигурни да га у кутији нећемо наћи, таки је.

Једанпут тако Милош и Јоца почеше се нешто тужити на госпођу истом кад смо почели лијегати, у соби није било никога, уједном погледасмо у празан ћошак а — господар стоји. Они обојица занијемише. Тако мало по потраја па га нестаде, нити се чуло корачање преко собе, нити су се врата отворила, богме полијегасмо без иједне ријечи више. Ето има осам дана како је отишао на пут а нијесмо још сигурни да је отишао, јер се калфа Никола куне са свачим да га је јучер видио у магацину ђе је лагер гвожђа, ми му невјерујемо, можда му се привидило као и нама.

Прими поздрав и поздрави све. Твој

Дане.

главније. изгледа да неће бити само рат између Русије и Јапана, већ да ће се из њега ишчаурити управо светски рат, а како веле у Русији, рат између старог и новог света: између Америке и Европе, јер је данас јасно, да Америка тражи из лава, да она управо тражи тај рат, а Јапан је само истурила напред.

Брег и Мухамед.

Када је Мухамед почео проповедати своја начела, своју веру, тражили су од њега »верни« његови, да им даде каква »знака« и доказа, да је одиста он онај пророк, кога су толико ишчекивали. Мухамед се дуго нећкао и никако да се сети, каква би им знака дао?

Па ако си прави пророк — рече му један од слушалаца — а ти позови брег онај, да теби дође.

И не имаде куда Мухамед и позва три-пут брег, да му дође. Но брег се не помаче.

Кад ти нећеш мени, непослушни бреже онда ћу ја теби, рече на то Мухамед и отиде брегу. Од тада оста узречица: кад неће брег Мухамеду, онда ће Мухамед брегу. Па зашто ја вама у причу причам? Прошла је већ увелико година дана, од како бедни »Браник« зове у помоћ све и свакога, у борбу против радикала. Дуго му се није нико одазивао. — И тада смисли он план о новој странци, у коју би ушли сви солидни елементи противни радикалима. Смиловао им се »С. Сион« и тражио је већ и име за ту нову странку. Одазвала се и »Народност«. Но некако је »Србобран« још увек — у страну вукао. И не могоше никако да се досете јаду и да пронађу узрок зашто »Србобран« неће у компанију? Баш су вратковиди!

Ако се »Србобран« споји са »Мађаронима«, пропаде му странка. Зато он њима јавно несме. Но има ипак и томе лека. Нека либерали клерикали, конзервативни умерењаци и сва различија пређу сви у самосталну странку и ето одмах нове јединствене странку. Кад брег (»Србобран«) неће Мухамеду (»Сијону« и »Бранику«) нек иде Мухамед брегу и жељена »слога« одмах је успостављена.

Т.

Вести из места и са стране.

Миша Пупин.

И опет једно српско име, о коме се много говори по свету. Учени професор на њу-јоршком универзитету, Миша Пупин, поред силних својих проналазака особито око усавршавања подморске телеграфске жице, преудесио је телефон тако, да сад нема оног брујања и зујања. Американци славе то као врло практичну ствар, а међутим има и своју врло велику научну вредност. Поред Тесле, он је не само у Српству него и у читавом свету, један од највећих научењака. И ако нам је жао, што ти људи не имадоше маха да се развију, ипак нам је мило, што они, као Срби, разносе по свету славу српског имена! Док се морадосмо борити — било је јунака и нисмо били последњи. У доба науке има ето и учењака, што нам заиста изједначује са другим народима, који су били сретнији од нас!

Срби у Америци.

„Српска Стража", српски лист у Њу-Јорку у Америци, јавља како се силан народ, а нарочито Срби, враћају из Америке кући у Европу. То смо знали и ми, јер имамо на много места жалосних примера да видимо и да се уверимо. Причали су нам и писали су нам они који су били тамо. Американци као што су кадкод хватали афричке Црнце и одвлачили у робље да им раде бадава, тако сад, разним обећањима варају наш свет. И ако нам је жао се што свет и кретао тамо, мило нам је што се враћа. То ће бити бар живи сведоци како је тамо. Исти лист вели, да се просечно враћа у Европу до 13 хиљада недељно.

Васа Ђурђевић.

У Загребу се пронео глас, да ће Васа Ђурђевић, председник сабора дати оставку на председништву па чак положити и свој мандат посланички и посветити се једино својој адвокатској канцеларији. Камо нам, Србима, лепе среће, да је то одавно учинио!

Угледаће се на патријарха Георгија.

Читамо у београдским листовима, да ће бранилац Веље Тодоровића бранити свога клијента застарелошћу. Наиме дело Тодоровића квалификовано је као утаја по §. 229. кривичног законика. Тодоровићева кривица се тужи по тужби приватног тужиоца. По §. 76. кривичног законика она застарева, ако се у року од године дана не подигне парница. Како је Тодоровић још октобра 1902. године престао бити заступником — а парница се против њега није повела, то је и његова кривица самим тим застарела. Бар тако ће доказивати један од адвоката Тодоровићевих. — Наш се патријарх Георгије прославио, јер, ето се и у Београду угледају на њега. Он је због својих шандорских пригода ослођен због застарелости, па сад треба по том рецепту да буде ослобођен у Београду и Веља Тодоровић, што је починио проневере у афери Негојској.

Још 300 хиљада динара.

Бугарска влада поднела је ономад собрању предлог, да се за бегунце у Маћедонији и Једренском вилајету да поновно државна помоћ у 300.000 динара. Од ове суме ће се половина дати за одело бегунцима, а за другу половину купиће ће храна и испратити Бугарима у побуњеним местима, пошто, како тврде бугарски листови, тамошње хришћанско становништво буквално мре од глади.

Велики хрватски добротвор.

У Вараждину је умро Иван Непомук Петровић, некадашњи тамошњи градски начелник и своје огромно имање — до 2 милијопа круна — оставио на просветне цељи свога народа.

Изгреди при избору општинског бележника,

у општина Вермеш, у брашовској жупанији (у Ердељу) народ није хтео да бира жупановог кандидата, јер им је био врло омражен. Дошао је солгабиров (котарски предстојник), и кад је протурио ипак свог љубимца — Верара — народ га је на улици напао каменицама и оборише га на земљу. Жандари су одмах похитали из Лугоша и на свој начин начинили мало реда! Тако се ето у уставној држави испуњују уставна права слободних грађана!

Избијање вулкана на Јави.

„Ханделсблат", који излази у Јави, доноси ову вест из Батавије: Овде је почео избијати вулкан Мерати. Услед тог избијања лије киша и пада непрестано пепео. Читава села покривена су пепелом тако, да су се куће порушиле. Становништво, обузето паником, побегло је на обале.

Папа Пије X.

Његов претходник Леон XIII. наследио је од неког богаташа из Напуља 600 хиљада лира (круна), али се у тестаменту налазе места, где говори само о папи, а на неколико места о особи Леона XIII који је умро пре опоручитеља. Сад се води парница: између Папе Пија, наследника Леонових и природних наследника опоручитељевих. — Још је једаред била у Француској слична парница. Једна стара девојка оставила је свој иметак папи. Некоји клерикали су се радовали, да ће папа добити, а други су се још већма радовали ако папа изгуби, јер би се онда Француска морала заклонити за закон, да тамо не сме стран владар наследити ништа. Међутим је сродницима пошло за руком, да докажу, да она није била потпуно — паметна! И тако остаде и купус читав и коза сита, т. ј. иметак остаде у држави, а француски судови не признаше папу за — владара!

Дуг сан.

Из Великог Варада јављају, да је тамо девојку Јулчу Гал, спопао сан и да је спавала дуже но обично. Однеше је у болницу, где је без прекида спавала пуних пет дана. Пробудили су је електричном струјом. Таких спавања има и позната су као болест под именом „Нона." Чак је пре неке године спомињало у целој европској штампи и научно расправљано спавање једног жељезничког чувара у Немачкој, који је спавао више година.

Брзојави „Застави."

Стигли 23. јануара.

Сазив аустријског царевинског већа.

Беч. Царевинско веће ће се сазвати, кад се буде могао надати да ће се успешно моћи радити. Неоснована је вест, да ће бити сазвано за 9. (22). фебруар.

Преустројство министарства у Србији.

Београд. Преустројиће се министарство и саставиће се од умеренијих елемената.

Први весници рата.

Пекинг. Влада је добила обавештај од Јапана, да је прекинуо са Русијом дипломатске односе.

Владивосток У Манцурији и у Порт Артуру је концентрисано пола милијона руске војске.

Портартур Руска флота која је у среду отпловила одавде, вратила се али није ушла у пристаниште.

Петроград. По званичним извештајима, рат неће одмах непосредно букнути, али је стање врло озбиљно.

Портартур. Овде се 6000 руских војника узрујало и отишло за Кореу.

Трговина

НОВИ САД, 21. јануара 1904 год. Пшеница прве квалитете нова 14·80—15·— К. Пшеница средња 14 К. 40—60 п. Пшеница лакша робе 14 К. — п. Пшеница ——— Јечам 10 40—60 К. Зоб 10 К. 10 до 40 п. Кукуруз у зрну — К. 9·60—10·— п. у зрну нови — К. ——— у клипу — К. ——— п.

Маст 68 фор. Сланина сува 68 фор. дебела паљена 68 фор. Све од 100 килограма.

Свиње угојени тешки	47—48 нов.		живе
„ средњи . .	45—46 нов.		мере
„ лаки . . .	43—44 нов.		

Ideal

Писаћа машина,

која одма пише јасна слова, а која су трајна и **децимални табулатор**.

Ремек дело модерне машинске технике за писање.

Проспекте и пробе писања разашиљу

Hch. Schott & Donnath,

BUDAPEST 1054 6—50

VII., Erzsebetkörut 1.

ПОЗИВ

на

III. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

СРПСКЕ ЗЕМЉОРАДНИЧКЕ ЗАДРУГЕ

(удружење са неограниченом одговорношћу)

у ГАРДИНОВЦИ

која ће се одржати 29. јануара (11. фебруара) 1904. год. пре подне у задружном стану са овим

дневним редом:

1. Избор перовође и два члана за оверовљење скупштинског записника.
2. Извештај управног и надзорног одбора о раду у прошлој години, и давање опроснице управном и надзорном одбору.
3. Избор заступника за главне скупштине „Савеза" и Централне касе у Загребу.
4. Евентуални предлози.

У Гардиновци, 22. јануара (4. фебруара) 1904. године.

100 1—1 **Управни одбор.**

РЕМАТИЗАМ И КОСТОБОЉА

лече се са ликером »Година«, од апотекара Рафаеле & Г. Година у Трсту. (**Raffaele & G. Godina — Triest**). Цена једној флаши 2 круне. Из Трста разашиље се најмање 3 флашице за 7 кр. 20 пот. за готов новац унапред или уз поузеће (**Nachnahme**).

24 9—

Заборављена тврђа.

Роман у три дијела
од В. Н. Немировића-Данченка.
С руског преводи: Вељко Лукић-Новица.

(Наставак) (63)

Дадоше му. Он поче да мотри. Неколико стотина чеченских коњаника успињало се уз планину, сигурно, да пресијеку пут његовој војсци.

— Самојлов! Шта мислите? Куда ће?

— Свакако на андијски Којсу, ваше превасходство!

— Да нам спреме добродошлицу?

— Дакако.

— Е, нека их! — и ђенерао се засмисли. — Нека их! Преварће се голубићи. Ми сигурно нећемо онуд. Сретан пут. Нећемо вас ондје узнемиривати. . .

— Онамо ће их се свакако много скупити. Ено онамо с друге стране иде у истом правцу још јача чета. .

— Јесте ли били у Салтама?

— Јесам. Кад су Салти са округом својим били још мирни, имао сам ондје кунака.

— Прије миридизма? Реците ми, како лежи село?

— Као ластавичије гнијездо. Од икуд нема прилаза.

— Мислите дакле, да се не би могло освојити?

Стари Кавказац замислио се.

— Судећи по обичној логици — не би...

— Но, а по нашој, кавкаској?

— А по нашој: ако рекну да се освоје, освојићемо их.

— Како? — смјешка се ђенерао.

— Како? О томе не треба ни разбијати главе! Кад дођемо, видјећемо. Ондје ће се већ видјети. Како да не освојимо, кад се заповједи? Нема се ту о чему да размишља. Макар главама разбијали. Биће нам на руку, што је сад сва онамошња младеж код Самурске тврђе. . .

— Али питање је, да ли се тврђа до сада одржала? Могуће да је давно узета...

— Од Бризгалова зар? — зачуди се Самојлов. — Што тај брани, то се не отима.

— Познате га дакле?

— И те како! Тридесет девете скупа смо освојили Ахулго... Под Грабеом... Што Бризгалов држи у шакама, то не испушта лако. Да нам је само што више таквих!

— Реци шта ћеш! Све што се покори под Јермоловим, одметну се четрдесете године, и сад пик Јово на ново.

— Свему је крив капут, ваше превасходство.

— Како то? зачуди се ђенерао.

— Размислите сами: док је свуд сабља владала, био је Азијат задовољан, и у горама бјеше прилично мирно и сигурно. Почели заводити нову управу, довукоше чиновнике из Русије. А чиновник зна се какав је: гули и са живог и са мртвог. Отпоче права отимачина. Горштаци се узбунише. Мјесто да повукоше чиновнике на суд и повјешаше редом по овом кестењу, како би то био Јермолов учинио, и крај се смирио, а хуља било што мање: не, неће они тога, него, сигурно на савијет тих истих чиновника, да могу без страха отимати, одлучише да разоружају ауле. Но, дашто, све се одмах диже на ноге. И најмирнији људи побјешњеше. Тиме се послужише мириди. Они, право да кажем, поникоше ушљед тога.

— Али Воронцов је ипак много шта урадио. Његов је систем прекрасан. Он иде корак по корак. Колико подиже нових козачких насеобина, колико просјече нових путева!... А тврђе!...

— Не, ваше превасходство, то је све мало за горштаке. Да је Јермолов на његовом мјесту, сав би се Кавказ умирио. Никоме не би падало на памет да се буни.

— Ено онамо још једна чета. . .

— Све одоше на Којсу!

— Збогом, збогом, сиви голубови! — радоваше се ђенерао, држећи да је већ у пола добио игру. — Збогом! Сретан пут! Еле, по обичној логици не би се могло, а по кавкаској моћи ће се? — засмија се он весело.

— На службу! Јер шта ћеш, кад власт заповиједа?

Ђенерао стиште му руку и отпусти га. На његовој души лежаше још један велики терет. У шуми погинуше три војника, а путем умријеше четворица. Мораше их сахранити. Покојници лежаше поред кола са пртљагом, покривени увоштеним поњавама, испод којих вирише тек њихове укочене ноге. Прве жртве експедиције мучише му савијест. И полазећи к њима, размишљаваше он: „зар се није могао избјећи тај окршај?“ Али другог пута нема разма кроз шуму. Дакако, могао је ударити преко андијске Којсу, али ондје би му сигурно изгинула половица војске! Без сваке сумње... И бацивши пошљедњи поглед на своје „старе другове“, како их назва у мислима, прекрсти се стари Кавказац и оде даље од погинулих.

— Шта да радимо с њима, ваше превасходство? стиже га и запита заповједник транспорта.

— Сахраните их... У вече, кад војници полијежу. Сад није прилика. Жао ми је узнемиривати људе, и онако су сувише уморни. Да копају раку по таквој жези, било би сувише.

(Наставиће се.)

ПОЗИВ

НА

II. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

Госпођиначке честичарске задруге за међусобно помагање и штедњу

која ће се одржати 14. фебруара 1904. у 2. сата после подне у заводским просторијама

на коју се г. г. честичари учтиво позивају.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Избор председника, перовође и два оверитеља скупштинског записника.
2. Извештај управног одбора и предлог о подели чисте добити.
3. Извештај надзорног одбора у години 1903.
4. Давање разрешнице управном и надзорном одбору.
5. Евентуални предлози.

79 2–2

Управни одбор.

Рачун изравнања.

АКТИВА:		Круна	пот.	ПАСИВА:	Круна	пот.
Благајна — — — — — —		2876	50	Честице I. кола — — — —	17232	—
Менице (667 ком.) — — —		172446	32	Делимак I. кола — — — —	1412	—
Зајмови — — — — —		1838	30	Резервни фонд — — — —	500	—
Дужници по тек. рачуну — —		69	06	Улог — — — — — —	83987	74
Разно — — — — — —		329	88	Реесконт — — — — —	69560	—
Намештај — — К	379·92			Чиста добит — — — —	5755	84
10% отпис — К	38·—	341	92			
Основни трошкови К	727·39					
1/4% отпис — К	181·85	545	54			
		178447	58		178447	58

Рачун губитка и добитка.

ГУБИТАК:		Круна	пот.	ДОБИТАК:		Круна	пот.
Камате:				Пренос из године 1902 — —		74	70
на реесконтне менице	3183·93			Камате:			
на улог — — —	2662·06	5845	99	од меница — —	14059·38		
Плате — — — — — —		1444	—	од предујмова на честице — — — —	136.86	14196	24
10% порез на камате од улога		266	20				
Трошкови:							
станарина, осветљење, огрев и поштарина — — — —		675	55				
Државни порез — — — —		8	65				
Биљеговине — — — — —		54	86				
Отпис од намештаја —	38·—						
Отпис од основ. трошкова	181·85	219	85				
Чиста добит — — — —		5755	84				
		14270	94			14270	94

У Госпођинци, 31. децембра 1903.

Јован Васиљев с. р. благајник. Јаша Вуков с. р. председник. Теодор В. Поповић с. р. књиговођа.

Управни одбор:

Рада Локић с. р. подпредседник, Васа Дејановић с. р., Сергија Грбић с. р., Младен Илин с. р., Бранко Исаков с. р., Сава Иванов с. р, Тодор Косовац с. р, Шандор Локић с. р., Ђока Локић с. р., Паја Врбашки с. р, Младен Вучић с. р., Сава Владисављевић с. р., Ћира Недељков с. р., Емил Остојић с. р., Анта Попов Жик. с р., Младен Попов Жик. с. р., Максим Попић с. р., Никола Плужаров с. р., Новак Пантић с. р., Дамјан Мокић с. р., Јаков Шик с. р., Јован Васиљев с р.

Са главним и споредним књигама сравњено и за тачно пронађено, тврди:

Надзорни одбор:

Лазар Мишић с. р. Тодор Недељков с. р. Емил Локић с. р. Живан Шевић с. р.

Књижевна вест.

Изашла је из штампе књига:

ХОЋЕМО ЛИ У СОЦИЈАЛИСТЕ?

од

Јаше Томића.

(Прештампано из „Заставе“.)

Књига је 3 штампана табака, броширана. Цена 10 потура. Рабат 20%. Ко пошље готов новац добија 100 комада за 6 круна, (6 потура комад) Поштарину плаћају поручиоци. Новац и поруџбине нека се шаљу **Кости Лери** у Н Сад.

Јавна захвалност.

Госп. Александар Милановић ц. и кр. канцелиста у миру и велепосједник у Нови Карловци у важавајући рад и дјеловање школино, сјетио се је већ више пута поред цркве и овдашње школе својим прилозима. Тако је и ове године на св. Саву уручио потписаној управи школе 12 К., да се раздијеле међу школску младеж, која буде декламовала тога дана у школи пригодом водоосвећења. У име награђене дјеце нека прими госп. А. Милановић најусрднију захвалност. Живио! Боже дај, угледали се и други у тај лијепи примјер госп. Милановића.

Управа ниже изучке школе

у Нови Карловци 19. јануара 1904.

Дане Узелац,
равн. учитељ.

91 1—1

ПОЗИВ
у
РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ
СРПСКЕ ЗЕМЉОРАДНИЧКЕ ЗАДРУГЕ
— у Парага —
(удружење са неограниченом одговорношћу)

која ће се одржати

у четвртак 5. (18.) фебруара 1904. год. у 8 сати пре подне у задружном стану са овим

ДНЕВНИМ РЕДОМ:

1. Избор перовође за ову седницу и 2 члана за оверовљење записника;
2. Читање закључног рачуна (Биланса) за годину 1903. са извештајем управног и надзорног одбора;
3. Давање разрешнице управном и надзорном одбору и пословођи;
4. Избор надзорног одбора за годину дана;
5. Избор једног члана, односно његова заменика, на главну скупштину Савеза и Централне касе у Загребу.
6. Остали предлози.

Из седнице управног одбора „Српске Земљорадничке Задруге у Парага (удружења са неограниченом одговорношћу)“ држане 31. јануара 1904. године.

Александар Тошић, пословођа. **Стеван Алимпић,** дневничар

90 1—1

ДУЋАН

од 1. маја за издавање у мојој кући у Новом Саду у главној улици

Давид Ћурчић,
Будимпешта
Akademia utcza 16 преко пута Палате за Делегације.

98 1—2

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
СТОЈАНА КОСАНИЋА
у Руми

потребује једног помоћника, доброг владања, вештог продавца, који 4—5 година сервира и говори српски, мађарски и нешто немачки.

Ступити може одмах или за 14 дана 86 1—2

ТРЕБАМО

за нашу галантеријску, беле и помодне робе трговину

ЈЕДНОГ

старијег помоћника

који треба да је врло добар детаилиста, вешт у намештању постала,

самосталан раденик

који ће ово оделење сам под надзором водити.

Потреба је знање осим српског добро немачки и мађарски.

Ступање до 20. фебруара — најдуже до 1. марта 1904

Нови Сад јануара 1904.

93 3—3 **Браћа М. Поповић.**

Моју **филијалу мешовите робе у Митровици** (Hesndorf) продајем. Капитала је потребно **2000 круна.**

Рефлектанти нека изволе особно доћи; на писма не одговарам.

МИРКО ЋИРИЋ,
у Митровици.

2—3 81

Потписана слободна сам п. н. општинству пријавити, да ћу погребно подузеће мојег покојног супруга Ђоке Давидовца под насловом:

Хуманитет у Митровици надаље уз помоћ мојег братића Стевана Сремчевића солидно водити.

Са поштовањем

57 2—2 **Милева** удова **Давидовац**

ПОЗИВ

НА

III. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ
СРПСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ КАО ЗАДРУГЕ
у Ст. Сивцу

која ће се одржати у понедељак на Сретеније 2. (15.) фебруара ове год. у 2 сата после подне у Ружићевој школи

на коју се п. н. чланови учтиво позивају.

ПРЕДМЕТИ:

1. Извештај управе и предлог о подели чисте добити.
2. Поднашање годишњег рачуна.
3. Извештај надзорног одбора.
4. Давање разрешнице управи и надзорном одбору.
5. Избор 4 члана управног одбора.
6. Избор надзорног одбора.
7. Евентуални предлози.
8. Избор 5 чланова за оверовљење скупштинског записника

99 1—1

Управа.

III.

Закључни рачун
СРПСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ КАО ЗАДРУДЕ
У Ст. Сивцу

за годину 1903.

Дугује. **РАЧУН ИЗРАВНАЊА.** **Потражује.**

ИМОВИНА:	круна	пот.	Д У Г:	круна	пот.
Рачун благајне — — — —	21500	46	Рачун честица I. кола — —	57431	50
Рачун меница — — — —	86292	—	Рачун честица I. кола брисани	258	50
Рачун обвезница — — — —	29019	—	Рачун дивиденде — — — —	2289	10
Рачун предујмова I. кола — —	10234	—	Рачун сталног резервног фонда	1410	82
Рачун текући — — — —	20478	25	Рачун улога — — — — —	102734	94
Рачун намештаја — — — —	783	62	Рачун разни веровника — —	7	—
Рачун књига и тискарија — —	223	36	Чиста добит — — — —	4635	27
Рачун биљеговине — — —	236	44			
	168767	13		168767	13

Губитак. **РАЧУН ГУБИТКА И ДОБИТКА.** **Добитак.**

ГУБИТАК:		круна	пот.	Д О Б И Т А К:	круна	пот.
Рачун трошкова — — — —		260	31	Рачун преноса од године 1902.	105	70
Рачун плате: председнику, књиговођи, благајнику и послужитељу — — — — — —		1636	—	Рачун камата од меница — —	7082	18
Рачун исплаћене % на улоге —		265	81	Рачун камата од обвезница —	2328	05
Рачун углавничени % на улоге		3310	98	Рачун камата од предујмова —	595	74
Рачун порезе на % од улога —		461	99	Рачун провизије — — — —	632	73
Рачун порезе државне — —		103	81	Рачун закаснине — — — —	209	49
Рачун порезе општинске — —		30	35	Рачун разни прихода — — —	67	59
Рачун станарине — — —		180	—	Рачун писарине — — — —	230	20
Рачун реесконтне камате — —		280	10			
Рачун намештаја: 10% отпис —		87	06			
Чиста добит: 10% тантијеме — — —	463·52					
20% ст. резервном фонду — — —	927·04					
Дивиденда на 889 честица по 3·64 —	3235·96					
Пренос — —	8·75	4635	27			
		11251	68		11251	68

У Старом Сивцу, 31. децембра 1903. године.

Мита Рајић с. р. председник. Милош Рајић с. р. подпредседник. Стеван Поповић с. р. благајник. К. П. Јагеровић с. р. књиговођа.

Трива Петровић с. р., Кузман Ачански с. р., Сава Амицић с. р., Живко Пејин с. р., Младен Куцурски с. р., Радован Пејин с. р., Р. Сава Пејин с. р., Ђука Рашковић с. р., Рада Верац с. р., Душан Теодоровић с. р.

Прегледано са главном и споредним књигама и у потпуном реду нађено. Ст. Сивац, 30. јануара 1904.

Надзорни одбор:

Сава Аланов с. р. председник, Новак Калић с. р., Милош Теодоровић с. р., Милан Бикицки с. р., Недељко Крстоношић с. р.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.